

The position of Guilds in Iran's Criminal Policy

Majid Mohammadi¹ , Mohammad Ali Haji Dehabadi²

1. PhD Candidate, Department of Law, University of QOM, Qom, Iran

(*- Corresponding Author Email: majid_mohammadi1372@email.com)

2. Associate Professor, Department of Law, University of QOM, Qom, Iran

Received: 2025-06-22

Revised: 2025-08-06

Accepted: 2025-08-27

Available Online: 2025-09-22

How to cite this article:

Mohammadi, M & Haji Dehabadi, M.A, (2025). The position of Guilds in Iran's Criminal Policy. Encyclopedia of Economic Law Journal, 32 (27) (174-195) (in Persian with English abstract).

<https://doi.org/10.22067/economlaw.2025.94112.1466>

1. INTRODUCTION

The word guilds or sanauf is the plural of senf and has both a lexical and a technical meaning. Lexically, it means "kind, type, category, class (lit.)." Essentially, a guild is a group of individuals active in a specific field-a non-profit and non-political association formed within the framework of the law and at the societal level with objectives such as safeguarding the legitimate rights and interests of its members (including workers, employees, employers, and generally all working individuals) and protecting consumers of the outcomes of production, services, distribution, and technical services; their common point is their shared activity. The guild system is a set of rules and regulations (and a collection of individuals) that define the duties, limits, and rights of individuals and guild units, as well as the structure of guild organization formations and other related matters. One institution that has long functioned both as an entity seeking independence from the government and as a powerful and capable tool for the government to perform regulation more effectively is the "guild system." The degree of independence of guilds from the government and the granting of decision-making, supervisory, and regulatory authority to this institution are among the most significant debatable challenges in analyzing the guild system as a self-regulatory institution. Criminal policy is a branch of criminal sciences that has received increased attention from researchers in recent decades. By the end of the twentieth century, approximately two centuries after Feuerbach, criminal policy came to encompass "all (criminal and non-criminal) measures and preventive strategies that the state and civil society, independently or through spontaneous or organized mutual participation, adopt and implement within various procedural frameworks to confront criminal, administrative, disciplinary, regulatory offenses, etc. (criminality), as well as to prevent them and non-normative acts and behaviors (social deviances)." One manifestation of the participation of civil institutions in Iran's legal system is the involvement of guilds in resolving disputes among individuals concerning specific matters. Popular associations in civil society are considered the most important link connecting the government and various segments of the people; therefore, the participation of non-governmental organizations (NGOs) in the criminal justice process is one of the legislature's objectives in this area and part of participatory criminal policy. Good governance, as

the most important and appropriate method of governance, is a topic that has recently garnered attention in academic and scholarly circles. The most crucial component of this governance method is the interaction and involvement of civil and guild actors in decision-making and national management, viewing these actors as complements and collaborators for the government. Thus, governance can be used in various concepts such as participatory governance, international governance, national governance, and local government, and it includes those formal and informal actors involved in the decision-making process who pursue the implementation of planned programs by governmental and non-governmental structures to achieve specific objectives. Undoubtedly, political systems establish appropriate structures within the framework of criminal policy based on their institutionalized worldview and value approach; accordingly, the formation of different models of criminal policy in countries and crime prevention strategies-which are influenced by the prevailing governance structure and the ideology dominant in society-are adopted by the authorities and usually change relatively or absolutely over time. Since the humanities deal with the realm of conventional constructs, and the course of developments is shaped by spatiotemporal requirements across the world, it can be acknowledged that the mixed model of criminal policy presents a novel modeling in the field of criminal policy. Although reference models of criminal policy still hold an unparalleled position in deepening the literature of this field and the realm of studies and analysis, in the early decades of the third millennium, the mixed model of criminal policy, by remedying the potential deficiencies of each model, has achieved diversity and breadth of variables and alternative relationships. By lacking centralization in a single model, it places various patterns in the realms of criminalization and response-setting-which will exist among other models-before the authorities of criminal policy.

On one hand, the importance of examining the role of guilds in organizing relations between the people and the market, and on the other hand, regulation in the realm of relations between the government, economic institutions, and the people, necessitates comprehensive research in this field. In this paper, we aim to adequately address this concern. The expected outcome and result of this research is to obtain the justificatory foundations for the participation of guilds in Iran's criminal policy, explain the challenges arising from this, and present it within the framework of one of the models of criminal policy. Accordingly, we will proceed to explain the foundations of guild participation, justify the participation of this civil institution in Iran's criminal policy based on the mixed model of criminal policy, and finally, outline the challenges ahead.

The research method of this article is descriptive-analytical, using library resources and in-depth interviews with four randomly selected officials from the Yasuj Guild Administration Office. It is worth noting that face-to-face interviews were conducted with them, and the data they provided were then implemented in the relevant sections of the article. The questions of this paper are: What is the place of guild participation in Iran's criminal policy? In which areas lie the challenges of utilizing the capacities of guilds? Understanding the place of participation is contingent upon explaining the foundations and also the scope of guild participation in criminal policy and the challenges pertaining to this important matter.

2. PURPOSE

The purpose of this article is to explain the position of guilds as one of the civil and people-oriented institutions in Iran's criminal policy and the role that this civil institution can play in regulating the relations between the government and the people, as well as the relationship between guilds and the people in economic affairs, especially the market. In addition, explaining the role of guilds in preventing crime in society and assisting the judicial system and other competent institutions in relation to the market and economic affairs that are working to organize the affairs of society is also another goal of this article. Other objectives of this research include explaining the principles of guilds' involvement as a peace-oriented institution in Iran's criminal policy, examining

the role of this civil institution in guiding disputes between businessmen and the public towards non-judicial proceedings, examining the types of crime prevention, including primary, secondary, and tertiary prevention, and the role of guilds in preventing potential crimes, explaining the benefits of this civil institution's involvement in reducing the burden of responsibilities of the judicial system and economic institutions, and describing the challenges facing guilds in the areas of government structure and governance, policymaking, and executive action, which can effectively be the source of judicial, economic, and social changes in society in various fields.

3. METHODOLOGY

In this research, with a focus on written works—including books, articles, and legal documents encompassing the Constitution, laws enacted by Parliament, and other regulations and decisions issued as subordinate legislation—the descriptive-analytical research approach was selected. Utilizing the aforementioned research instruments, these sources were analyzed.

4. FINDINGS

The position of social institutions in resolving disputes between individuals in society is very decisive and in many ways benefits the society and the judicial system. In this article, we seek to explain the role of guilds as a manifestation of a peace-oriented social institution and also describe the challenges of utilizing the capacities of this institution in Iranian criminal policy, which play a role in this area as a solution to conflicts between two guilds or people against one guild. The main results of this article show that the most important principles justifying the participation of guilds in Iranian criminal policy are based on the manifestations of people-oriented criminal policy, which include the duty of the community to create peace and reconciliation and resolve disputes through peaceful means, non-criminal public supervision and care, and helping individuals to resolve conflicts between their peers with a benevolent approach. In addition, other principles can be mentioned, such as preventing unfair labeling of individuals, reducing the costs of the judicial system, and reducing the burden on the criminal justice system. The role of guilds in criminal policy is reflected in the field of crime prevention. This role is played in the field of prior or non-criminal prevention and in the form of situation-based, social, and participatory prevention, and in addition, in the capacity of posterior or criminal prevention and in partnership with the criminal justice institution. This enhanced role of guilds as a peace-oriented civil institution has positive results, including non-criminal prevention and decriminalization in the structure of the Iranian legal system and helping economic institutions organize the relations between business and the public in the field of economic relations.

5. CONCLUSION

The role and position of civil society in criminal policy is a serious and important role, such that the existence of such an intervention by civil society (here guilds) can, on the one hand, reduce the burden of the judicial system, and on the other hand, prevent individuals from entering the court proceedings and ending their disputes with peace and reconciliation. It is clear that the entry and intervention of civil society in this regard is due to the sense of responsibility that they feel on their shoulders in terms of social responsibility (like natural persons), and ultimately, the goal of civil society in this intervention and participation is to create a culture of peace and reconciliation and end conflicts in this way. Participation and contribution of civil society in criminal policy is not the same in all legal systems and varies depending on the type of legal system governing it and the policies governing the legislative, judicial and executive levels. The ineffectiveness of the criminal justice system and its governing policies can be a very important reason for the involvement of civil society in this regard, because

government institutions alone will not be able to organize the affairs of society and regulate the relations governing it. Therefore, the intervention of civil and community institutions is necessary here, and policymakers of countries should also take steps in this direction. In the laws of Iran, one can also find articles whose purpose and intention is to involve non-governmental organizations and institutions that are a special civil society and can contribute to spreading the culture of peace and reconciliation and assisting the judicial system, including Article 82 of the Criminal Procedure Code, which states that in some crimes, the judicial authority can refer the parties to the lawsuit to natural or legal persons for mediation in order to establish peace and reconciliation. This article and similar articles are a manifestation of the participation of civil society in the judicial process. The necessity of guilds' participation in criminal policy (as a special civil society) is in the form of participatory criminal policy and based on a model that the judiciary has considered to utilize the capacity of popular (social) institutions and also to remove the handling of disputes between the parties from the path of criminal justice. This can be effective at all legislative, judicial, and executive levels. This civil institution can also play a decisive role in organizing economic activities between guilds and the people and prevent any disputes from arising in this regard. As a result, guilds, as one of the social arms that assist the judiciary and relevant economic institutions, have played a very important role in this regard in the realization of participatory criminal policy. Given the effectiveness of this social institution, the judiciary and other institutions can grant guilds a more active and colorful role in this process by granting them broader and more authority in the form of regulations and circulars that they issue based on Article 158 of the Constitution. This will not be possible without making fundamental reforms in the way guilds are viewed, as well as the method of policymaking and legislation in Iran's judicial and legislative system.

Keywords: Civil institution, crime, participatory criminal policy, proactive responses, non-criminal public care

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جایگاه اصناف در سیاست جنایی ایران

مجید محمدی نصرآباد^۱ محمد علی حاجی ده آبادی^۲

دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۱۳ | بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۱۶ | پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۱ | انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۳۱

چکیده

جایگاه نهادهای اجتماعی در حل و فصل اختلافات میان افراد جامعه بسیار تعیین کننده و از جهات مختلف به سود جامعه و دستگاه قضایی است. در این مقاله، نقش اصناف، به عنوان جلوه ای از یک نهاد اجتماعی صلح محور و همچنین تشریح چالش های به کارگیری ظرفیت های این نهاد در سیاست جنایی ایران تبیین شده است. هرچند این نوشتار به روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه ای است اما مؤلفان کوشیده اند تا با انجام برخی مصاحبه های عمیق با مسئولان صنفی شهرستان یاسوج بر قوت تحقیق بیفزایند. اهم نتایج این نوشتار نشان می دهند که مهم ترین مبانی توجیه کننده مشارکت اصناف در سیاست جنایی ایران بر پایه جلوه های سیاست جنایی مردم محور و ترکیبی است که شامل، تکلیف احاد جامعه بر ایجاد صلح و سازش و حل اختلافات از طرق مسالمت آمیز، نظارت و مراقبت های همگانی غیرکیفری، یاری رساندن افراد به یکدیگر برای حل منازعات میان هم نوعان خود با رویکردی خیراندیشانه، می باشند. به علاوه، می توان به مبانی دیگری مانند، جلوگیری از الصاق برجسب ناروا به افراد، کاستن از هزینه های دستگاه قضایی و کاهش بار نظام عدالت کیفری اشاره نمود. کاربست نقش اصناف در سیاست جنایی، در ساحت سیاست جنایی ترکیبی و بر مبنای پاسخ های کنشی و واکنشی نمود پیدا می کند. مدل سیاست جنایی ترکیبی عدالت محور با رعایت اولویت اقداماتی تهیه و اجرایی می شود که به واقعیات اجتماعی توجه داشته و با ارتقای رفاه همگانی، به دنبال تأمین حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی افراد جامعه بوده و سطح نیاز به دستگاه عدالت کیفری را کاهش دهد.

واژگان کلیدی: نهاد مدنی، جرم، سیاست جنایی مشارکتی، پاسخ های کنشی، مراقبت های همگانی غیرکیفری

۱. دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران
۲. دانشیار گروه حقوق کیفری و جرم شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران

مقدمه

واژه اصناف یا صنوف جمع صنف و دارای دو معنای لغوی و اصطلاحی است؛ از نظر لغوی، به معنای «گونه، نوع، دسته، رشته (فرد)» (Moein, 2003:998) در واقع صنف، گروهی از افراد که در زمینه‌های خاص فعالیت دارند، اجتماعی غیر انتفاعی و غیرسیاسی که با اهدافی مانند حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی اعضا، اعم از کارگر، کارمند، کارفرما و به‌طور کلی اشخاص شاغل و حمایت از مصرف‌کنندگان دستاوردهای حاصل از تولید، خدمات، توزیع و خدمات فنی در چهارچوب قانون و در سطح جامعه تشکیل می‌شود و نقطه مشترک آنان فعالیت مشترکشان است (Taheri et al, 2023:3). نظام صنفی، مجموعه قواعد و مقرراتی (و مجموعه‌ای از افراد) هستند که وظایف، حدود و حقوق افراد و واحدهای صنفی و همچنین ساختار تشکیلات سازمان‌های صنفی و سایر امور مرتبط با آن‌ها را معین می‌سازند (Khosravi & Khosravi, 2021:10). یکی از نهادهایی که از دیرباز هم به‌عنوان نهادی جویای استقلال از دولت و هم به مثابه ابزاری قوی و توانمند به منظور انجام تنظیم‌گری هر چه بهتر دولت عمل می‌کرده، «نظام صنفی» است. میزان استقلال اصناف از دولت و اعطای صلاحیت‌های تصمیم‌گیری، نظارت، مقررات‌گذاری به این نهاد از جمله مهم‌ترین چالش‌های قابل بحث در تحلیل نظام صنفی به‌عنوان نهادی خودتنظیم‌گر است (Jalilvand, 2023:358). سیاست جنایی شاخه‌ای از علوم جنایی است که در دهه‌های اخیر پژوهش‌گران بیشتر به آن توجه کرده‌اند سیاست جنایی در پایان سده بیستم، یعنی حدود دو سده پس از فوئرباخ، شامل «کلیه اقدام‌های (کیفری و غیرکیفری) و تدابیر پیش‌گیرانه می‌شود که دولت و جامعه مدنی به‌صورت مستقل یا با مشارکت خودجوش یا سازمانیافته یکدیگر، در قالب آیین‌های رسیدگی مختلف به منظور مقابله با بزه‌های کیفری، اداری، انضباطی، انتظامی و... (بزه‌کاری) و نیز پیش‌گیری از آن‌ها و اعمال و رفتارهای غیر مدونی (انحرافات اجتماعی) اتخاذ و اعمال می‌کند» می‌باشد (Lazerges, 2022:17). یکی از جلوه‌های مشارکت نهادهای مدنی در نظام حقوقی ایران، دخالت اصناف در حل و فصل اختلافات افراد درباره موضوع خاص می‌باشد.

تشکل‌های مردمی در جامعه مدنی مهم‌ترین حلقه پیوست دولت و قشرهای گوناگون مردم به شمار می‌روند، از این رو مشارکت سازمان‌های مردم نهاد در فرایند دادرسی کیفری یکی از اهداف قانون‌گذار در این زمینه و سیاست جنایی مشارکتی است (Sheida-ian et al, 2019:42). حکمرانی خوب¹ به مثابه مهم‌ترین و مقتضی‌ترین روش حکمرانی، موضوعی است که چندی است مورد توجه محافل علمی و دانشگاهی قرار گرفته است، مهم‌ترین مؤلفه این نوع روش حکمرانی همانا تعامل و مشارکت دادن کنشگران مدنی و صنفی در تصمیم‌سازی‌ها و مدیریت کشوری و نگاه به کنشگران یاد شده به‌عنوان مکمل و همکار برای حکومت است (Sardarnia & Mohamadi, 2016:58). از این روی، حکمرانی می‌تواند در مفاهیم مختلفی همچون زمامداری مشارکتی، زمامداری بین‌المللی، زمامداری ملی و دولت محلی به کار رفته و شامل آن دسته فعالان رسمی و غیر رسمی مشمول در فرایند تصمیم‌گیری باشد که اجرای طرح‌های برنامه‌ریزی شده توسط ساختارهای دولتی و غیردولتی را برای رسیدن به اهداف معین دنبال می‌کنند (Darabi, 2025:57). بدون تردید نظام‌های سیاسی براساس جهان‌بینی و رویکرد ارزشی نهاده شده خود، ساختارهای متناسب را در قالب سیاست جنایی بنا می‌نهند؛

بر این اساس شکل‌گیری مدل‌های مختلف سیاست جنایی در کشورها و راهبردهای پیش‌گیری از جرم که متأثر از بافت حاکمیت و ایدئولوژی حاکم بر جامعه است، توسط متولیان امر اتخاذ شده است که معمولاً در طول زمان به طور نسبی یا مطلق تغییر می‌کند (Darabi, 2018:56). از آنجا که علوم انسانی عالم اعتباریات است و سیر تحولات با مقتضیات زمانی و مکانی در اقصی نقاط دنیا رقم می‌خورد، می‌توان اذعان داشت که مدل سیاست جنایی ترکیبی مدل‌سازی نوینی را در عرصه سیاست جنایی مطرح می‌نماید و اگر چه مدل‌های مرجع سیاست جنایی همچنان در عمق بخشی به ادبیات این حوزه و عرصه مطالعات و تحلیل، جایگاه بی‌بدیلی دارند؛ اما در دهه‌های آغازین هزاره سوم، مدل سیاست جنایی ترکیبی تنوع و گستردگی متغیرها و روابط جایگزین را با رفع نارسایی احتمالی هر کدام از مدل‌ها محقق نموده و با نبود تمرکزگرایی در مدل واحد، الگوهای گوناگون در ساحت‌های بزه‌انگاری و پاسخ‌گذاری را که در جامع سایر مدل‌ها خواهد بود، فراروی متولیان سیاست جنایی قرار می‌دهد (Darabi, 2025:23). از یک طرف، اهمیت بررسی

نقش اصناف در سامان‌دهی روابط میان مردم و بازار و از طرف دیگر، تنظیم‌گری در ساحت روابط میان حاکمیت، نهادهای اقتصادی و مردم، ضرورت پژوهشی جامع را در این زمینه ایجاد می‌نماید که در این نوشتار برآنیم تا به این دغدغه پاسخ کافی و وافی داده و آنچه به‌عنوان نتیجه و برآیند مورد انتظار از این تحقیق مطمح نظر می‌باشد دستیابی به مبانی توجیه‌کننده مشارکت اصناف در سیاست جنایی ایران، تبیین چالش‌های ناشی از این امر و ارائه آن در قالب یکی از مدل‌های سیاست جنایی است. بر همین اساس، به ترتیب نسبت به تبیین مبانی مشارکت اصناف، توجیه مشارکت این نهاد مدنی در سیاست جنایی ایران بر اساس مدل سیاست جنایی ترکیبی و در نهایت بیان چالش‌های پیش روی همت خواهیم گمارد.

روش تحقیق این مقاله به روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و مصاحبه عمیق با چهار نفر از مسئولان اداره اصناف شهرستان یاسوج که به‌صورت تصادفی انتخاب شده انجام گرفته، با این توضیح که از آن‌ها مصاحبه حضوری به‌عمل آمده و سپس داده‌های ارائه شده توسط آنان در قسمت‌های مرتبط مقاله پیاده‌سازی شده‌اند. سؤالات این نوشتار عبارت است از: جایگاه مشارکت اصناف در سیاست جنایی ایران چیست؟ چالش‌های استفاده از ظرفیت‌های اصناف در چه حوزه‌هایی است؟ فهم جایگاه مشارکت منوط به تبیین مبانی و نیز قلمرو مشارکت اصناف در سیاست جنایی و چالش‌های ناظر به این مهم است که در ادامه به آن‌ها خواهیم پرداخت.

در خصوص پیشینه و سابقه تحقیق با موضوع «سیاست جنایی ایران در قبال اصناف و کارکرد تنظیم‌گری بازار»، تحقیقی با این عنوان انجام نگرفته است لکن پژوهش‌هایی مرتبط با آن نگارش شده است که می‌توان به مواردی همچون:

مقاله با موضوع «سیاست جنایی ایران در قبال جرایم اقتصادی» (۱۴۰۳)، نگارش یافته توسط آقایان شهرام روشندل، مهدی اسماعیلی و حسن حاجی تبار، منتشر شده در مجله پژوهش‌های تطبیقی فقه، حقوق و سیاست، که به واسطه نگاه کلی به نحوه برخورد با جرایم اقتصادی در بینش قانون‌گذاری و دستگاه قضایی که شامل برخوردهای قهری و غیرقهری می‌شود با نوشتار حاضر مشابهت داشته ولی از این منظر که تحقیق حاضر به طور خاص به سیاست جنایی ترکیبی در خصوص اصناف پرداخته است دارای نوآوری است.

مقاله با موضوع «جایگاه اصناف در نظام سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران از دوران صفویه تا انقلاب اسلامی» (۱۳۹۲)، نگارش شده توسط آقای حمید حاجیان پور و خانم زینب تاجداری، که رویکرد آن به موضوع تاریخی و پیشینه اصناف بوده و از این جهت با پژوهش اخیر دارای مشابهت می‌باشد لکن پژوهش حاضر، نسبت به تبیین نقش اصناف در سیاست‌گذاری جنایی و اقتصادی نگاه جامعی داشته و از این جهت دارای نوآوری است.

کتاب «سیاست جنایی مشارکتی» (۱۳۹۴)، نگارش شده توسط آقای دکتر علیرضا جمشیدی، نشر میزان، که از این جهت که در این کتاب به موضوع مشارکت جامعه مدنی (در معنای عام) در سیاست جنایی ایران پرداخته شده است با تحقیق حاضر دارای مشابهت می‌باشد ولی از این منظر که پژوهش اخیر، به نقش اصناف (به‌عنوان جلوه‌ای از جامعه مدنی خاص) در سیاست جنایی ایران به طور خاص پرداخته است دارای نوآوری است.

مقاله با موضوع «راهکارهای مشارکت اصناف در پیش‌گیری از سرقت اماکن تجاری (مطالعه موردی شهرستان کاشمر)» (۱۳۹۷) نگارش شده توسط آقایان محمدباقر خرمیان و محمد جوانبخت، که در ابتدا مطالب کلی در خصوص اصناف بیان نموده و سپس به تبیین نقش آن‌ها در پیش‌گیری از جرم سرقت در شهرستان کاشمر پرداخته است لذا از این جهت که مطالب کلی در رابطه با اصناف بیان نموده با تحقیق حاضر مشابهت داشته لکن به این دلیل که پژوهش حاضر به موضوع انواع پیش‌گیری و نقش‌های دیگری که اصناف در این زمینه می‌توانند ایفا نمایند پرداخته است دارای نوآوری است.

مقاله با موضوع «مسائل و چالش‌های درونی و بیرونی انجمن‌های حرفه‌ای و صنفی در ایران» تقریر یافته توسط آقای محمد عادلی، انتشار یافته در مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی که به موضوع چالش‌های پیشروی اصناف در نقش آفرینی در جامعه پرداخته است و از این جهت با تحقیق حاضر دارای مشابهت می‌باشد ولی از این جهت که پژوهش اخیر به چالش‌های مشارکت اصناف در ساحت‌های حقوقی و اقتصادی پرداخته است دارای نوآوری است.

۱. پیشینه و مبانی مشارکت اصناف در سیاست جنایی ایران

در زمینه آغاز تشکیل اصناف به معنای دقیق کلمه جز موارد اندکی که به وجود اصناف در قبل از دوران صفوی اشاره کرده‌اند،

منبع و اطلاعات چندانی در اختیار نیست، ولی آنچه مسلم است اینکه براساس منابع و اطلاعات موجود، از دوران صفوی به بعد اطلاعات بیشتری درباره اصناف در اختیار ما قرار گرفته است، از این زمان به بعد اصناف به تدریج رشد کرده و نقش آن‌ها در جامعه پررنگ‌تر شده تا جایی که در دوران انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی یکی از گروه‌های مؤثر بوده‌اند، از این رو شناخت نهادهای اجتماعی و کارکرد آنان در امور سیاسی، اقتصادی و اجتماعی از موضوعات قابل توجه در مطالعات تاریخ اجتماعی به شمار می‌آید (Hajianpour & Tajdari, 2013:36). مبانی، زیر ساخت‌ها و پایه‌های بنیادین یک امر است که حکایت‌گر واقعیت‌هایی است که وجود یک پدیده را ضروری و منطقی می‌سازد. به این لحاظ، مبانی از منابع متمایز است، زیرا منابع در ردیفی متأخر از مبانی قرار دارد. البته ذکر این نکته ضروری است که برخی از مبانی ضرورتاً اختصاص به یک آموزه ندارد و به بیان دیگر می‌توان از مبانی عام و خاص سخن گفت (Haji Dehabadi, 2004:81). مبانی هر موضوع و قاعده حقوقی، بنیانهای نظری و دیدگاه‌هایی است که هر اندیشمندی برای اثبات و توجیه وجود صحت، درستی و لزوم آن موضوع یا قاعده ارائه می‌کند (Mansourabadi & Riahi, 2010:9). در واقع مبانی، پاسخی است به چرایی یک امر. منظور از بررسی مبانی سیاست جنایی مشارکتی این است که چرا باید به این مقوله به عنوان یک امر ضروری نگریسته شود و چه دلایل و مستنداتی می‌توانند وجود و ضرورت آن را توجیه کنند (Vahidi et al, 2021:36). در ادامه به مهم‌ترین مبانی توجیه چنین مشارکتی از جانب اصناف خواهیم پرداخت.

۱-۱. سیاست جنایی ترکیبی

که شامل انواع جرم‌انگاری و تخلف‌انگاری در حوزه موردنظر و نیز بهره‌گیری از ظرفیت‌های کنشی - واکنشی، دولتی - جامعی و ملی - بین‌المللی در قبال جرایم و تحلفات مربوط، با هدف ارتقای هر چه بیشتر کارآمدی سیاست جنایی در تأمین امنیت در قلمرو مورد نظر است؛ راهبردی نوین در عرصه مدل‌های معین با اشکال مختلف کنترل پدیده مجرمانه است که متضمن تنوع بزه‌انگاری، پاسخ‌گذاری و دادرسی است (Darabi, 2020:73). سیاست جنایی ترکیبی به دنبال تفویض برخی وظایف حقوق کیفری رسمی به دیگر رشته‌های حقوق از جمله حقوق اداری، مدنی، صنفی و... است. شکل‌گیری حقوق تخلفات اداری یا صنفی در کنار نظام عدالت کیفری متضمن پاسخ‌های غیر سرکوبگر و غیرقضایی است که تحت عناوین تخلف انضباطی، مدنی یا اداری با صلاحیت شبه قضایی محقق می‌شود. بیشک، در مدل مردم سالار سیاست جنایی مادامی که امکان استفاده از طیف وسیعی از پاسخ‌های اداری، مدنی، تربیتی، جبرانی و... باشد، ساز و کارهای سرکوبگر و سزاگرا اولویت نمی‌یابد. به عنوان مثال، رسیدگی به تخلفات صنفی مانند آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلان حرفه‌های پزشکی، قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی، قانون تخلفات انتظامی وکلای دادگستری، قانون نظارت بر رفتار قضات و... مصادیقی از تخلف‌انگاری در قاطبه کشورها است که به مثابه تمرکز زدایی از حقوق کیفری به عنوان هسته مرکزی سیاست جنایی و استفاده از متغیرهای صنفی، اداری و بدیل واکنش‌های صرف کیفری در راستای قضا زدایی قلمداد می‌شود (Darabi, 2022:57-58). بر همین اساس، می‌توان یکی از مبانی مهم مشارکت اصناف در سیاست جنایی ایران را سیاست جنایی ترکیبی دانست؛ یکی از پاسخ‌های مطرح شده در این مدل از سیاست جنایی، پاسخ‌های کنشی و غیرکیفری است لذا دخالت جامعه مدنی خاص (اصناف) را می‌توان یکی از جلوه‌های آن دانست و بر این مبنا توجیه نمود.

۲-۱. سیاست جنایی مردم محور

توسعه مفهومی سیاست جنایی، امکان صحبت از انواع مختلف آن را در قالب تقنینی، قضایی، اجرایی و مشارکتی فراهم آورده است. در این میان، سیاست جنایی مشارکتی شکل تکامل یافته‌تر سیاست جنایی است که حضور و نقش نهادهای مردمی و مدنی را در کنار نهادهای رسمی و دولتی به رسمیت شناخته است (Vahidi et al:35). سیاست جنایی مشارکتی به معنای دخالت، مشارکت شهروندان و سازمان‌های مردم نهاد در کنترل جرم است. در واقع به معنای بسیج همه جانبه برای پیش‌گیری، و مبارزه با پدیده مجرمانه از طریق مشارکت شهروندان است سیاست جنایی با مشارکت گسترده جامعه غیر از پلیس یا قوه قضائیه به منظور اعتبار بخشیدن بیشتر به طرح سیاست جنایی تهیه شده توسط قوه مجریه و مقننه جامعه عمل پوشانده است. سیاست جنایی مشارکتی کم هزینه‌ترین راه مقابله با پدیده جرم اقتصادی است (Asghari et al, 2021:13). سیاست جنایی مشارکتی خود به دو نوع کنشی یا

پیش‌گیرانه و واکنشی و پاسخ‌گو تقسیم می‌شود. در نوع اول آن، قبل از اینکه جرمی اتفاق بیفتد دخالت مردم و نهادهای جامعه‌ی قابل مشاهده است و از ظرفیت‌های آن برای جلوگیری از ارتکاب جرم استفاده می‌شود. در جرم‌شناسی به آن پیش‌گیری اجتماعی گفته می‌شود که بهترین و پایدارترین نوع پیش‌گیری از جرم می‌باشد. در نوع دوم آن، بعد از ارتکاب جرم در حد ممکن، از قابلیت‌ها و توانایی‌های جامعه مدنی برای حل اختلافات استمداد می‌شود و اختلافی که برخاسته از بطن جامعه است، برای رسیدگی نیز به همان‌جا ارجاع داده می‌شود (Shiaali et al, 2015:293). سیاست جنایی مشارکتی مبنای مشارکت اصناف در سیاست جنایی نیست بلکه اصناف خود تجلی وجود این مهم است، بر همین اساس، مهم‌ترین مبنای سیاست جنایی مشارکتی که توجیه‌کننده دخالت اصناف در سیاست جنایی می‌باشد را به ترتیب ذکر خواهیم نمود.

۱-۲-۱. مسئولیت همگانی

از دیرباز کنترل بزه از چند جنبه فراتر از ظرفیت نهادهای رسمی و دولتی بوده است، یکی از این جنبه‌ها محدود بودن منابع و امکانات نهادهای نظام عدالت کیفری رسمی است که میزان کارآمدی این نهادها را همواره با تردید مواجه نموده است، دیگر آنکه به نظر می‌رسد عامل پراهمیتی که تأمین امنیت و عدالت را تحقق می‌بخشد در دستان نهادهای رسمی کیفری نبوده است، به بیان دیگر باید پذیرفت که بخشی از سازوکارهای تأمین‌کننده امنیت و عدالت را باید خارج از مرزهای نهادهای رسمی و مستقل از سیاست‌های مراجع تقنینی، قضایی و اجرایی جستجو کرد (Jamshidi, 2015:17). بنابراین، سیاست جنایی مشارکتی یعنی یک سیاست جنایی همراه با مشارکت جامعه مدنی که در چارچوب آن اهرم‌ها و نهادهای دیگر در کنار پلیس و دستگاه قضایی پاسخ به پدیده مجرمانه را سامان می‌بخشد. این همکاری و مشارکت ضامن اعتبار بخشیدن طرح تنظیم شده قوای مقننه و مجریه در زمینه سیاست جنایی، یا همان شرکت دادن مردم در مقابله با پدیده مجرمانه است (Hoseini & Soltani, 2016:168). در نتیجه، به نظر می‌رسد مهم‌ترین مبنای دخالت اصناف در سیاست جنایی، حق بر مشارکت جستن جامعه مدنی خاص (اصناف) در حل مشکلات اجتماعی، وجود و امکان حل و فصل دعاوی توسط اصناف می‌باشد که جلوه‌ای از سیاست جنایی مشارکتی‌اند، چرا که به واسطه آن، طرفین یک دعوی مسیری غیر از مسیر عدالت کیفری را وارد شده و با ایجاد صلح و سازش، دیگر در فرایند عدالت کیفری وارد نمی‌شوند.

۲-۲-۱. امر به معروف و نهی از منکر

اصل هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^۲ مبنای این اصل، آیه ی شریفه «وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ» از قرآن کریم است که اصل اخیر که برگرفته از آن آیه است خود زمینه‌های پیش‌گیری از جرم و تقویت و بازدارندگی و نقش انسان را از رهگذر نظارت‌ها و مراقبت‌های همگانی به‌ویژه به روش‌های فراقیفری و مشارکت جویانه را فراهم می‌سازد. این تکلیف همگانی در زمینه پیش‌گیری از وقوع جرایم و ابراز واکنش در برابر آن، آحاد شهروندان را، از بالاترین و پایین‌ترین، در برابر یکدیگر قرار داده است (Jamshidi:174). مهم آن است که با وضع قانونی که همه ی جوانب آن به‌صورت مشخص آمده باشد بتوان از یک سو به تکلیف اصل هشتم قانون اساسی برای وضع قانون عمل کرد و از سوی دیگر با وضع چنین قانونی از اقدامات سلیقه‌ای و خودسرانه برخی افراد جلوگیری کرد. افزون بر اینها در اصل چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مقرر شده است که کلیه قوانین و مقررات باید براساس موازین اسلامی باشد. از این اصل - که بر همه اصول قانون اساسی و دیگر قوانین و مقررات حاکم است - می‌توان به سادگی بهره‌گیری از حقوق اسلامی و به تبع آن سیاست جنایی اسلام را دریافت چرا که رکن رکن سیاست جنایی اسلام همانا استفاده از تدابیر غیرکیفری و غیررسمی در پاسخ به پدیده مجرمانه - «بزه و کژمداری» - است (Ibid: 175). بر همین اساس، مشارکت اصناف در پیشبرد امور مربوط به ایجاد هم افزایی و سازش در روابط میان صنوف و آحاد جامعه و همچنین، تنظیم و تنسيق روابط آن‌ها در مسیری غیر از مسیر عدالت کیفری و بدون دخالت حاکمیت، در چهارچوب این وظیفه همگانی و دینی توجیه می‌شود.

۲. در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می‌کند.

۱-۲-۳. اهمیت صلح‌سازی در جامعه

از آنجایی که مشارکت اصناف، به نوعی مشارکت در ایجاد صلح و صلح‌سازی در جامعه و ترویج فرهنگ صلح محوری در میان افراد می‌باشد بنابراین، می‌توان یکی از مبانی مهم آن را در قالب جرم‌شناسی صلح طلب مطرح نمود. ایده جرم‌شناسی صلح آور^۳ یا به عبارت بهتر، جرم‌شناسی صلح طلب^۴ در طلب آنست که افراد، یگانگی خود را با جهان پیرامون بپذیرند. به همین شکل ایده‌هایی مانند مشارکت، صلح آوری، همسازی، همیاری، آشتی و سازش و سرانجام، نیکوکاری و احسان، از جمله مضمون‌هایی است که این دیدگاه، پرداختن به آن را پسندیده‌تر و سودمندتر از ایده‌هایی مانند تلافی، کنترل، سرکوب یا حبس می‌داند؛ یعنی، ایده‌هایی که از ماهیتی اقتدارگرا برخوردار است (White & Hinz, 2016:398). پژوهش‌گران صلح‌ساز ضمن اذعان به گستردگی جرم‌شناسی صلح‌ساز و اینکه بسیاری از مقتضیات کاربردی این رهیافت تاکنون تبیین نگردیده است و به تعبیری «جرم‌شناسی آینده» است، تلاش در تشریح ابعاد و مقتضیات کاربردی جرم‌شناسی صلح‌ساز در نظام عدالت کیفری داشته و راهبردهایی را نیز در پاسخ به پدیده مجرمانه در بستر گفتمان صلح‌مدار تصویر نموده‌اند. در این توصیف، پیشبرد آرمان جرم‌شناسی صلح‌ساز، در گرو رعایت و پایبندی به بسیاری مقتضیات پیش‌بینی و پسینی است که محدود به بستر نظام عدالت کیفری نیست و باید در چارچوب سیاست جنایی و پاسخ‌گذاری پیش‌گیرانه هیأت اجتماع دنبال گردد (Taherian & Haditabar, 2019:273). دین مبین اسلام آیینی اجتماعی است که در آن همواره امت اسلام به صلح، وحدت، دوستی، همگرایی، رفع اختلافات، پرهیز از تفرقه و نفاق و مشارکت در انجام امور دعوت شده‌اند (Jamshidi:71).

یکی از مباحث مرتبط با موضوع صلح محوری و ایجاد فرهنگ صلح و سازش، اصلاح ذات‌البین یا همان رفع اختلافات میان طرفین یک دعوی می‌باشد. اصلاح ذات‌البین، به معنای پای در میان نهادن اشخاص ثالث و به منظور رفع اختلاف بین دو مسلمان و نزاع آنان را به صلح ختم کردن است که، از دستورات اکید اسلام به مؤمنان بوده و در قرآن کریم آمده است: صلح بهتر است^۵ و الصلح خیر^۶؛ همانا مؤمنان برادرند، پس میان برادران خود سازش برقرار کنید^۷ انما المؤمنون اخوه فاصلحوا بین اخویکم^۸ و از خدا بترسید و میان خود اصلاح کنید^۹ فاتقوا الله و اصلحوا ذات بینکم^{۱۰} (Ibid:73). از یک سو، در راستای ایجاد صلح و سازش و تأکید آموزه‌های دینی بر زمینه‌سازی جهت رسیدن به این مهم، و از سوی دیگر، تمایل و تأکید مسئولان قضایی کشور مبنی بر دخالت عواملی که موجب رفع اختلاف و تنازع میان طرفین یک دعوی می‌شود، موجب طرح مفاهیمی همچون اصلاح ذات بین شده است (Najafi et al, 2008:194-95).

بر همین اساس می‌توان کارکرد اصناف در سیاست جنایی ایران را بر مبنای این تئوری توجیه کرد چرا که جوهره صنف و اثر اصلی آن در سیاست جنایی همانا صلح و سازش و تکیه بر روش غیرقضایی و برقراری توافق میان طرفین یک اختلاف می‌باشد.

۱-۲-۴. مشارکت اصناف و دور شدن از برچسب‌های ناروا به شهروندان

برچسب‌زنی جوهر جریانیست که جرم‌شناسی میانکنش‌باور نیز نامیده می‌شود. این نظریه از آغاز دهه ۳۰ میلادی، بر تبیین چگونگی و چرایی معنایی که افراد به خود می‌دهند (خودانگاره)، متمرکز شد، بر این اساس، افراد برچسب خورده، سنخ کلیشه‌ای خاصی را می‌پذیرند و با توجه به آن برچسب و کلیشه با برخورد و واکنش دیگران روبه‌رو می‌شوند (Raijian Asli, 2022:365). بیان این تئوری به‌عنوان یکی از مبانی جایگاه اصناف در سیاست جنایی از آن روست که در صورت دخالت اصناف در فرایند دادرسی، افراد دخیل در این فرایند به مسیری غیر از مسیر عدالت کیفری رهنمون شده به گونه‌ای که از خوردن برچسب و به تبع آن بدنامی و در نتیجه ایجاد خودانگاره مجرمانه جلوگیری شده و موجبات بازپذیری و عدم تکرار آن رفتار را فراهم خواهد آورد.

۳. Peacemaking

۴. سوره النساء/ ۱۲۸

۵. سوره الحجرات/ ۱۰

۶. سوره الانفال/ ۱

۳-۱. کاهش هزینه‌های دستگاه قضایی

در واقع، جرم نوعی کالا و فرآورده اجتماعی است که مجرم برای دستیابی به آن و جامعه برای مقابله با آن ناچار به اختصاص منابع مادی، مالی و انسانی خویش بوده و بخشی از منابع خود را برای رسیدن به مطلوب خود صرف کرده است و در واقع برای این منظور متحمل هزینه‌هایی می‌شوند (Nouri Zeynal, 2019:224). افزایش قابل توجه هزینه‌های سیستم عدالت کیفری نگرانی‌هایی را در مورد پایداری برنامه‌ها و خدمات ارائه شده توسط سیستم قضایی ایجاد کرده است. این هزینه‌ها نه تنها بر برنامه‌های بخش عمومی تأثیر می‌گذارند، بلکه قربانیان جرم هم باید هزینه‌های (خسارات مالی مستقیم) و هم هزینه‌های نامشهود (رنج و درد) را متحمل شوند (Gholamalizadeh & Abdolahi, 2023:156).

در تحلیل اقتصادی جرم، همه جرائم با درجات متفاوت هزینه‌هایی برای جامعه دارند، آنچه باید وجهه همت دستانداران سیاست جنایی باشد، توجه معادله هزینه-فایده است تا با کمترین هزینه، بیشترین فایده که همانا مقابله با جرم و کاهش آن است، به دست آید (Babaei & Ansari, 2011:84). یکی از مبادی هزینه‌ایی جامعه در برابر پدیده مجرمانه که جامعه جهت مبارزه با بزه‌کاری صرف می‌کند، هزینه‌های پیش‌گیری از جرم می‌باشد که سالانه بخش قابل توجهی از بودجه عمومی کشور در این زمینه مصرف می‌شود بدون آنکه موفقیت‌های قابل توجهی کسب شود، بر همین اساس می‌توان با مشارکت دادن اصناف در پیش‌گیری پیش‌بینی از یکسو، از این هزینه‌ها کاست و از سوی دیگر، با توجه به دخالت یک نوع نهاد مردم‌محور، می‌توان رفع اختلافات را به خود آنان واگذار نمود و در نتیجه تا حدود زیادی این هزینه‌ها را کاهش داد و نتایج بهتر و مؤثرتری کسب نمود.

۴-۱. کاهش بار نظام عدالت کیفری

در واقع، یکی از مبانی بسیار مهم مشارکت اصناف در سیاست جنایی، جلوگیری از ورود پرونده‌ها به دستگاه قضایی می‌باشد چرا که با دخالت نهادهایی همچون اصناف و شورای حل اختلاف، داوری و...، دعاوی اشخاص منتج به صلح و سازش شده و دیگر نوبت به دخالت دستگاه قضایی و تحمیل وقت و هزینه‌های زیاد نخواهد رسید. در همین راستا ریاست قوه قضائیه در سند تحول و تعالی قوه قضائیه، از جمله مهم‌ترین سیاست‌های تحول‌آفرین این سند را، پیش‌گیری از وقوع جرائم و دعاوی و کاهش حجم ورود پرونده‌ها به دادگستری دانسته‌اند و تأکید بر این داشته‌اند که باید ابتدا به این موضوع توجه شود.^۷ دستگاه قضایی، (از یک سو) در قالب سیاست‌های تحول‌آفرین تدوین و تصویب لایحه «جامع‌داوری» و اصالت بخشیدن به داوری‌های نهادی و سازمانی از طریق اجرای سریع و صحیح آرای داوری‌های سازمانی (منجر به کاهش ورودی پرونده‌ها به دستگاه قضایی می‌شود) و (از سوی دیگر) عدم توسعه سازوکارهای جایگزین حل اختلاف مانند داوری و میانجی‌گری منجر به ارجاع همه اختلافات به دادگاه‌ها شده است. (Aqeli Moghadam & Aqeli Moghadam, 2020:191&)

۲. ابعاد و قلمرو مشارکت اصناف در پاسخ‌دهی به جرم

ابعاد مشارکت اصناف در پاسخ به جرم، شامل دو رویکرد پیش‌بینی یا پیش‌گیرانه و پسینی یا کیفری می‌باشد که در ساحت سیاست جنایی ترکیبی متبلور می‌شوند. پیش‌گیری را می‌توان یکی از راهبردهای اساسی در حوزه کنترل اجتماعی برشمرد که در بردارنده مجموعه راهکارهای مستقیم و غیرمستقیم با هدف ایجاد امکانات و موقعیت‌های بازدارنده از وقوع جرم و کجروی طراحی و تدوین

۷. گام ۱- احصاء مأموریت‌ها: در این گام ابتدا مأموریت‌های قوه قضائیه از «قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران» و سیاست‌های کلی نظام استخراج و احصاء شد. شایان ذکر است، مأموریت‌های قوه قضائیه در عین برخورداری از قلمرو مشخص، از یکدیگر منفک نیست و میان آن‌ها ارتباط متقابل وجود دارد. به عنوان نمونه، اگر مأموریت «پیش‌گیری از وقوع جرائم و دعاوی» به نحو صحیحی اجرا شود، حجم پرونده‌های ورودی به قوه قضائیه و بار اجرایی محاکم کاهش یافته و در نتیجه، وضعیت تحقق مأموریت «رسیدگی به تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات» بهبود خواهد یافت و به عکس اگر مأموریت «رسیدگی به تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات» به خوبی اجرایی شود، هزینه ارتکاب جرم را افزایش داده و متأثر از این اثر بازدارنده، وضعیت تحقق مأموریت «پیش‌گیری از وقوع جرائم و دعاوی» ارتقای خواهد یافت. از جمله مهم‌ترین سیاست‌های تحول‌آفرین سند، پیش‌گیری از وقوع جرائم و دعاوی و کاهش حجم ورود پرونده‌ها به دادگستری است و باید ابتدا به آن توجه شود اما ترتیب آوردن مأموریت‌ها در سند تحول، همان ترتیبی است که در اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی ذکر شده است.

می‌شود (Alivardinia, 2014:39). مدل مورد نظر در این پژوهش، مدل سیاست جنایی ترکیبی است، سیاست جنایی ترکیبی از دو راهبرد کنشی و واکنشی برخوردار است که در مقابله و مبارزه با پدیده بزه‌کاری نقش جدی ایفا می‌کند (Hosseini et al, 2023:4). بدیهی است مدل سیاست جنایی ترکیبی برخلاف مدل‌های تک بعدی و مطلق انگارانه سنتی با بهره‌مندی از راهبرد تلفیقی، قابلیت همبستگی و تبلور با رویکردهای ایجابی و سلبی را به ترتیب در مدل‌های آزادی‌مدار یا امنیت‌مدار در پرتو الگوهای مدرن خواهد داشت؛ اما مدل ترکیبی مطلوب ترکیبی مورد نظر با دورنگ داشتن حداکثری افراد از زرادخانه نظام عدالت کیفری و عدم تحدید کیفری - حقوقی فضاهای آزاد جامعه، قدرت مانور بیشتری را برای شهروندان در نظر می‌گیرد.

الگوی مطلوب مدل سیاست جنایی ترکیبی آن است که به دور از عوام‌گرایی، با بهره‌مندی حداکثری از تلفیق هوشمندانه متغیرها و به حداقل رسانیدن تعارض‌ها و استفاده از محسنات هر یک از ظرفیت‌های موجود با رهیافت‌های چند وجهی، موجودیت سیاست جنایی تک ساحتی را به محاق برده و با مدل‌سازی نوین در قالب جریان کلی همگرایی و به‌گزینی راهکارها، پیوندی نوین را در عرصه سیاست جنایی مطرح می‌نماید (Darabi:28-29). عرصه سیاست جنایی ترکیبی که مشتمل بر پاسخ‌های کنشی (پیش‌گیرانه) و واکنشی (پسینی) می‌باشد که در یک تقسیم‌بندی جزئی‌تر، بحث پیش‌گیری موضوع مهمی است که در حوزه پاسخ‌های کنشی یا پیش‌گیرانه مطرح می‌شود و پاسخ‌های واکنشی در صورتی است که دستگاه عدالت کیفری به این موضوع ورود پیدا کند که خود بر دو نوع قهرآمیز و غیر آن است.

۲-۱. پاسخ‌های کنشی

سیاست کنشی جنایی عمل شامل آن دسته از اقدامات غیرکیفری است که قبل از ارتکاب جرم و انتقال اندیشه به عمل با مداخله در شرایط مجرمانه انجام می‌شود (Asghari et al, 2021:11). یکی از مهم‌ترین جلوه‌های پاسخ‌های کنشی به پدیده مجرمانه، بکارگیری تدابیر پیش‌گیرانه در این خصوص می‌باشد. اصل پیش‌گیری، اصلی بنیادین و زیربنایی در حقوق بین‌الملل محیط زیست و سیاست‌گذاری جنایی کنشی است (Hajivand et al, 2023:6). اگر چه الگوواره آزادی، برابری و قدرت، تعیین‌کننده الگوی غالب سیاست جنایی دولت‌ها قلمداد می‌شوند اما سیاست جنایی بین‌المللی ترکیبی با تکثر بزه‌انگاری اعم از جرمانگاری، تخلف‌انگاری از یکسو، و تنوع پاسخ‌گذاری و آیین دادرسی از سوی دیگر، تجمیع مطلوب متغیرها و نوسانات پیش بینی شده در سیاست جنایی کشورها را با تأسی از سیاست جنایی بین‌المللی ترسیم می‌نماید؛ آنچنان که موجبات فرایندگذار از پاسخ‌های کیفری صرف را تسریع نموده و موجبات استحاله آن را در هماهنگ‌سازی راهبردهای پیش‌گیرانه و توسعه پاسخ‌هایی با ماهیت دیگر تسهیل می‌نماید (Darabi, 2022:99). از آنجایی که در عرصه پیش‌گیری از جرم نهادهای متعددی می‌توانند در این زمینه کنشگری کنند. شماری از آن‌ها نهادهای رسمی و دسته دیگر نهادهای نارسمی‌اند.

به همین جهت، باید نهادهای کارگزار را شناسایی کرد تا هر یک از آن‌ها با توجه به داشته‌ها و توانایی‌ها به کنش پیش‌گیرانه مبادرت ورزند، در سیاست جنایی ایران نهادهای رسمی متعددی در پهنه هر یک از دستگاه‌های تقنینی، اجرایی و قضایی برای پیش‌گیری از جرم پیش‌بینی شده‌اند (Tahae Nejad, 2002:83). علاوه بر این، شماری نهادهای نارسمی هستند که برای کنشگری در زمینه پیش‌گیری از جرم برپا شده‌اند، بر همین اساس، بکارگیری ظرفیت‌های آن‌ها می‌تواند نظام پیش‌گیری از جرم را افزایش دهد (Emari Nooshabadi, 2009:24). پیش‌گیری کنندگان رسمی یا اداری از جرم مانند فرمانداری‌ها و نمایندگان آن‌ها و شرکای محلی، به تنهایی نمی‌توانند به وظیفه خود عمل کنند بلکه باید با بسیج سایر مؤسسه‌های عمومی یا خصوصی و شهروندان عادی علاقمند به ایفای نقش‌های ویژه در کاهش جرم، اقدام کنند (Mohamadnasl, 2010:325). براین اساس، می‌توان امکان پیش‌گیری از جرم از طریق اصناف را، در قالب هر یک از انواع پیش‌گیری، به‌عنوان جلوه‌ای از پاسخ‌های کنشی بررسی و تحلیل نمود.

● پیش‌گیری اجتماعی^۸ این‌گونه پیش‌گیری از رهگذر محیط‌ها و اقدام‌های تأثیرگذار در شکل‌گیری شخصیت افراد به جامعه‌پذیر شدن افراد توجه می‌کند. پهنه بکارگیری مجموعه کنش‌های این پیش‌گیری محیط است (Jandali, 2022:63). در مجموع، پیش‌گیری اجتماعی از جرم مجموعه تدابیر و اقداماتی هستند که برای حذف یا کاهش علل و موجبات اولیه اجتماعی جرم انجام می‌شوند

(Sardarnia & Salari, 2019:47). این نوع پیش‌گیری در بردارنده اقداماتی است که خاستگاه‌های اجتماعی و فردی وقوع جرم را هدف قرار می‌دهد و از این رو تغییر نگرش‌ها و بینش‌ها و نیز نیازهای اساسی افراد از جمله محورهای مورد بحث در این نوع پیش‌گیری است. اصناف با آگاهی بخشی به مجموعه‌های مرتبط با خود نگرش‌ها و بینش‌های آنان را تعدیل و اصلاح می‌کنند و با تکریم شخصیت‌شان آن‌ها را از اتخاذ رویه‌های رفتاری نادرست باز می‌دارند و همچنین می‌کوشند زبان گویایی برای بیان نیازها و توقعات آن‌ها باشند این همه خود در پیش‌گیری آن‌ها از رفتارهای مجرمانه صنفی موثر واقع می‌شود.

● پیش‌گیری وضعی،^۹ پیش‌گیری وضعی یا موقعیت‌مدار از جرم به‌عنوان گونه‌ای از رویکرد مکانیکی، اقدامات کاهنده فرصتی است که بر انواع خاصی از جرایم، مدیریت و به کارگیری درست محیط تأکید دارد، این قسم از پیش‌گیری از جرم مدعی رهیافتی روش شناختی است که فارغ از ویژگی‌های روان‌شناختی و فردی، به مطالعه پیرامون جرم می‌پردازد (Ghorchi Beigi, 2019:120). این نظریه، به جای پرداختن به انگیزه‌ها و سائقه‌ها، که تغییر آن‌ها تقریباً غیرممکن است و دستکم نتیجه‌گیری از آن‌ها سهل‌الوصول نیست، به بستن راه‌های دستیابی مرتکب به موضوع جرم و بزه‌دیده یا به افزایش زحمت و خطر برای مرتکب می‌پردازد تا راه‌حلی عملی برای پیش‌گیری از جرم ارائه نماید (Safari, 2001:298). پیش‌گیری وضعی به‌عنوان یکی از روش‌های پیش‌گیری، به مجموعه‌ی تدابیری اطلاق می‌شود که کاهش و حذف موقعیت‌ها و فرصت‌های ارتکاب جرم را سرلوحه اقدامات خود قرار داده است (Babaei & Najibian, 2011:147). در خصوص امکان کاربرد پیش‌گیری موقعیت‌مدار (وضعی) (با مختصاتی که سابقاً ذکر شد) توسط اصناف می‌توان گفت در صنوف مختلف با رعایت اصول حفاظتی و وضعی می‌توان از امکان بزه‌دیده واقع شدن اصناف جلوگیری و یا آن را به حداقل رساند، به نظر می‌رسد عمده جرایمی که می‌توان بر علیه اصناف شکل بگیرد در حوزه‌ی جرایم علیه اموال باشد اگرچه جرایم علیه اشخاص نیز متصور می‌باشد لکن با توجه به ماهیت وجودی شغل اصناف و بازاریان می‌توان جرایم علیه اموال از جمله سرقت از اصناف را مبتلابه و دارای شیوع بیشتری نسبت به دیگر جرایم علیه آن‌ها دانست، بنابراین می‌توان با اعمال قواعد مربوط به پیش‌گیری وضعی همانند نصب دوربین مداربسته که با وضوح و کیفیت بالا تصاویر را ثبت نماید و در معرض دید و دسترس نباشد، نصب دزدگیر آن‌هم در جایی که امکان دسترسی به آن برای سارقان وجود نداشته باشد، نصب تابلوهای هشدارآمیز، در صورت امکان نصب دزدگیر مخصوص بر روی کالاهای خاص برای جلوگیری از خارج کردن آن‌ها از فروشگاه، به حداقل رساندن جذابیت اشیاء قیمتی و تخصیص مکان مناسب برای آن‌ها، می‌توان از رخداد چنین جرایمی جلوگیری نمود.

● پیش‌گیری مشارکتی،^{۱۰} اهمیت مشارکت شهروندان در سیاست جنایی بدان لحاظ است که قوانین و تدابیری که دولت برای سرکوبی و یا پیش‌گیری از جرم اتخاذ می‌کند، در صورت عدم برخورداری از پایگاه مردمی در معرض خطر عدم اجرا و عدم استقرار قرار می‌گیرد (Jamshidi:200). اهمیت پیش‌گیری مشارکتی تا جایی است که حتی بکار یا در رساله جرایم و مجازات‌ها خود بیان می‌دارد که «می‌خواهید از وقوع جرم پیش‌گیری کنید؟ بکوشید تا قوانین روشن و ساده باشد و تمام قدرت ملت برای دفاع از آن بسیج شود و هیچ قدرتی برای نابودی آن بکار گرفته نشود» (Becaria, 2001:132). مبنای اصلی مشارکت در پیش‌گیری از جرم این است که مؤثرترین روش مقابله با جرم و ارتقای کیفیت زندگی در جامعه، دخالت خود شهروندان و فعالیت آن‌ها جهت پیش‌گیری از جرم است.

نظریه پیش‌گیری از جرم از طریق مشارکت مردم به دنبال افزایش آگاهی از عدم توانایی پلیس و نظام قضایی برای کاهش جرم و حفظ نظم اجتماعی شکل گرفته است، و از طریق آگاهی بخشی است که شهروندان در می‌یابند (Jamshidi:201). مشارکت عبارت است از فعالیت‌های ارادی داوطلبانه‌ای که از طریق آن اعضای یک جامعه در امور محله، شهر، روستای خود شرکت می‌کنند و به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم در شکل دادن به حیات اجتماعی خود سهیم می‌شوند (Khoramian & Javanbakht, 2018:96). آنچه که در این راستا نیروی انتظامی می‌تواند به‌عنوان یک اقدام معمول و ضروری انجام دهد تلاش برای افزایش میزان مشارکت مردم در پیش‌گیری از سرقت منزل است (Ibid:90) به گونه‌ای که جلوه‌ای از آن در قالب همکاری اصناف با پلیس متبلور می‌گردد، که این مشارکت می‌تواند به‌صورت برپایی همایش‌های مشترک باشد که خود می‌تواند منجر و منتج به نتایج قابل قبولی در این زمینه شود،

9. Situational prevention

10. Participatory prevention

همچنین، همکاری اصناف با دیگر نهادهای حاکمیتی از جمله قوه قضائیه در قالب برقراری نشست‌ها یا نمایشگاه‌هایی در جهت آگاهی بخشی به مردم در خصوص عوارض ناشی از مصرف مواد مخدر و یا قاچاق کالا که آثار سوئی در جامعه دارد، می‌تواند جلوه‌ای بارز از این مهم باشد.

علاوه بر این، از مهم‌ترین نهادهایی که در ساختار قوانین موضوعه نیز پیش‌بینی شده‌اند و نقش بسیار مهمی در پیش‌گیری مشارکتی ایفا می‌کنند شورای حل اختلاف و نهاد داوری می‌باشند. البته با عنایت به اینکه نهاد داوری در بسیاری از صنوف وجود ندارد برای رسیدن به اهداف متعالی اصناف در این زمینه، تأسیس نهاد داوری در اصناف ضروری است بنابراین یکی از چالش‌های اصناف برای ایفای نقش پررنگ در این زمینه، نبود نهاد داوری در بسیاری از صنوف می‌باشد، اگرچه در برخی از اصناف همانند کانون وکلا و کانون کارشناسان رسمی و اتاق بازرگانی چنین نهادی تشکیل شده است ولی وجود آن در سایر اصناف نیز لازم است.

بر این اساس، دخالت اصناف در سیاست جنایی ایران براساس مدل سیاست جنایی ترکیبی و در قالب پاسخ‌های کنشی و از طریق جامعه مدنی است، این پاسخ‌ها که به نوبه خود در اقدام‌ها و ابتکارهای مردم، تشکل‌های خودجوش مردمی یا سازمان‌های مردم نهاد (سمن‌ها) در برابر پدیده جنایی خلاصه می‌شود، نامتغیر یا رکن چهارم سیاست جنایی را تشکیل می‌دهد. نقش جامعه مدنی و پاسخ‌های جامعه‌ای در حوزه سیاست جنایی تابع آداب و رسوم و عرف اجتماعی (جامعه مدنی)، از یک سو و طرز تلقی نظام یا رژیم سیاسی حاکم از جامعه مدنی و به ویژه حقوق مردم، از سوی دیگر است (Marty, 2023:50). بنابراین، مشارکت اصناف در سیاست جنایی را می‌توان در قالب پاسخ نوع خاصی از جامعه مدنی (به نام اصناف می‌باشد) ظهور و بروز می‌یابد که در نتیجه، مشارکت این نهاد باعث عدم ورود طرفین یک دعوی به فرایند دادرسی در نظام عدالت کیفری می‌شود و آثار مثبت زیادی در پی خواهد داشت.

۲-۲. پاسخ‌های واکنشی

این نوع سیاست جنایی در واقع پاسخی به مجرم و بزه‌کاری است و شامل مجموعه اقدامات نظام عدالت کیفری است که پس از وقوع جرم برای جلوگیری از ارتکاب مجرمان بالقوه و بالفعل اعمال می‌شود. به عبارت دیگر مجازات به‌عنوان سلاحی برای پیش‌گیری از جرم به‌عنوان سنتی‌ترین و اجتماعی‌ترین راه حل استفاده می‌شود (Asghari et al, 2021:12). سیاست جنایی واکنشی یا پسینی در جهت مدیریت و تنظیم پاسخ‌های واکنشی حوزه سیاست جنایی نقش اصلی را ایفا می‌نماید (Hajivand et al:7). نقض هنجارهای بین‌المللی همواره و در ابتدا با پاسخ‌های توانگیر کیفری همراه نیست و معمولاً سازمان ملل متحد و نهادهای متولی با اتخاذ پاسخ‌های ملایم‌تر سعی در همراه نمودن کشور متخطی دارند.

این امر با استنباط از آنچه که به‌عنوان تخلف به ذهن متبادر می‌شود، قابل استنباط است؛ اگر چه استعمال این لفظ در معنای بزه‌نگاری آن نیز مصطلح است (Darabi, 2022:106). حالآنکه پاسخ‌های واکنشی دربرگیرنده عنوان پیش‌گیری نیز می‌شود که بر همین اساس، پیش‌گیری سومین، "گونه‌ای از پیش‌گیری پسینی یا کیفری است که در برگیرنده مجموعه‌ای از واکنش‌هاست که برای کاهش شمار روآوری دوباره به جرم به کارگرفته می‌شوند. موضوع اینگونه (از پیش‌گیری) بزه‌کاراناند و به همین جهت اقدام‌های مربوط به این پیش‌گیری در پهنه نظام عدالت کیفری جای می‌گیرند. به این سان، پیش‌گیری سومین جنبه کیفری / قهرآمیز دارد و از رهگذر واکنش‌های بازپرورانه عدالت کیفری تبلور می‌یابد (Niazpour, 2023:98-9).

در مقام پاسخ به سوال دوم نیز به نظر می‌رسد باید میان امور حقوقی و کیفری قائل به تفکیک شد این امر با توجه به ماهیت وجودی اصناف و حدود اختیارات آن‌ها امری منطقی می‌باشد به گونه‌ای که اصناف در امور کیفری به هیچ وجه دخالتی ندارند و حداکثر دخالت آن‌ها در پیش‌گیری پیش‌بینی و غیرکیفری می‌باشد و نه پیش‌گیری کیفری و همچنین نه به‌صورت رسیدگی ابتدایی و ارجاع مقام قضایی همانند آنچه برای شورای حل اختلاف در نظر گرفته شده، چرا که حدود دخالت اصناف محدود به رفع اختلافات حقوقی و مدنی میان دو صنف یا مردم علیه یک صنف در رابطه با عیوب کالا، عدم ارائه کالا، عدم انجام تعهد بر عهده گرفته شده توسط آن صنف و... که جنبه حقوقی داشته‌اند می‌باشد.

۳. چالش‌های مشارکت اصناف در سیاست جنایی

نکته بسیار مهم در آغاز این بحث آنست که، جهت اجتناب از ذهنی‌گرایی و توجه به واقعیات از متصدیان و مسئولان اصناف (شهرستان یاسوج) در قالب مصاحبه عمیق بهره گرفته شده است که بکارگیری این مهم در تبیین چالش‌های پیشروی اصناف بسیار مؤثر است. اولین و مهم‌ترین جایگاهی که انجمن‌های صنفی برای خود قائل هستند این است که انجمن‌ها و اعضای آن‌ها، به واسطه آنکه خود در صنعت یا مشاغلی خاص به طور مستمر و مستقیم درگیرند و بهتر از هرکسی نیازهای خود را می‌شناسند، می‌توانند نقش بازوی کارشناسی حاکمیت را داشته باشند و به طرق گوناگون نظریات خود را به گوش سیاست‌گذاران برسانند.

این پتانسیل کارشناسی در انجمن‌ها می‌تواند جبران کننده ضعف‌های کارشناسی در بدنه بوروکراتیک دولتی باشد که ممکن است در مواردی شناخت دقیقی از سازوکارهای هر صنعت نداشته باشند (Adeli, 2021:26). در خصوص ضرورت و جایگاه اصناف می‌توانیم بگوییم که با توجه به اینکه انجمن‌ها و تشکلهای صنفی برگرفته از همان صنف و همان رشته کاری هستند و اشراف کامل به مسئله دارند خیلی بهتر می‌توانند در آن زمینه بررسی، ارزیابی و نتیجه‌گیری کنند، یکی از مسئولیت‌های اتاق اصناف بررسی شکایات اصناف نسبت به یکدیگر و چه مردم نسبت به اصناف می‌باشد ولی دعاوی اصناف علیه مردم قابل طرح در اتاق اصناف نیست و باید در مراجع قضایی مطرح شود، با توجه به حجم وسیع رسیدگی به پرونده‌ها در اصناف، در برخی از موارد می‌توان گفت این نهاد به صورت موازی با قوه قضائیه شأن رسیدگی داشته، که یا به صورت مستقیم از طریق واحد بازرسی و شکایت، سازمان صمت (که سازمان ناظر بر اتاق اصناف می‌باشد) و یا سازمان تعزیرات حکومتی به این نهاد ارجاع می‌شوند، ضمن اینکه اکثر کارشناسی‌هایی که در زمینه تخلفات صنفی و کارشناسی کالا باید انجام شود از طریق قوه قضائیه به اتاق اصناف ارجاع می‌شوند، در نتیجه، این حجم از پرونده‌ها توسط اصناف به صورت مستقیم رسیدگی شده و به نتیجه می‌رسند که ممکن است به صلح و سازش ختم یا برای صدور رأی به مرجع قضایی صالح ارسال شوند و شاید بیش از این مقدار ورودی پرونده نیز در مقام کارشناسی و ارزیابی جهت کمک به قوه قضائیه توسط اصناف انجام می‌شود.

همچنین، جایگاه اصناف و رسته‌هایی که در بازار وجود دارند برای حل و فصل مسائل بازاریان و مردم جایگاهی ممتاز می‌باشد، به این لحاظ که اتاق‌های اصناف و اتحادیه‌های صنفی شناخت کامل‌تری نسبت به کار و حرفه‌ی خود دارند و کارشناسان جزء به حساب می‌آیند و توانایی این را دارند که می‌توانند به صورت جامع شکایات را حل و فصل کنند و به اختلافات رسیدگی نمایند وجود دارد. بنابراین، در خصوص ارتباط اصناف با سیستم قضایی، می‌توان بیان نمود که اصناف به عنوان ایفا کننده نقش کارشناس حرفه‌ای و حل و فصل کننده اختلافات میان افراد و بخشی از حاکمیت، از طریق غیر از سیستم قضایی، عمل مینمایند. حال اینکه، از مهم‌ترین مشکلات و چالش‌هایی که اصناف در این خصوص با آن روبه‌رو می‌باشند را می‌توان به ۴ دسته تقسیم کرد.

۴-۱. مسائل و مشکلات ناشی از ساختار دولت و حاکمیت

این مسائل و مشکلات خود شامل مواردی همچون، اول، بزرگ بودن بیش از حد دولت، که شاید بتوان بزرگ‌ترین مشکلی را که دولت در ارتباط با فعالیت نهادهای صنفی ایجاد کرده است بزرگی بیش از حد آن دانست که به انحاء مختلف در امورات مرتبط با اصناف دخالت می‌کند. این دخالت هم می‌تواند سازوکارهای داخلی اصناف را تحت تأثیر قرار دهد و هم در روند فعالیت‌های مشاغل مربوط به این اصناف مشکل ساز شود. این بزرگی سبب می‌شود در یک فضای رقابتی ناعادلانه، دولت در مقابل فعالیت‌های خصوصی قرار بگیرد و به نوعی رقیبی در بازار شناخته شود که از قدرت و توان مالی بسیاری برخوردار است. دوم، عدم پاسخ‌گویی دولت که چنین وضعیتی برای دولت و حاکمیت نیز سبب بروز مسائلی می‌شود که اوضاع را وخیم‌تر می‌کند. سوم، عدم تخصص‌گرایی و مدیریت کارآمد و استفاده از نظرات اصناف، در چنین شرایطی که دولت بسیار بزرگ بوده و در بسیاری از امورات مداخله دارد و از سوی دیگر هیچ الزامی به مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی ندارد در سازوکارهای مدیریتی نیز بسیار ناکارآمد عمل می‌کند. چهارم، تعارض منافع، قدرت زیاد و عدم پاسخ‌گویی که محصول خود را در عدم تخصص‌گرایی نشان می‌دهد میوه دیگری نیز دارند که همانا تعارض منافع و ترجیح منافع فردی و گروهی به جای منافع ملی است (Ibid:27-8).

۲-۴. مسائل و مشکلات در عرصه سیاست‌گذاری

از مهم‌ترین چالش‌هایی که در این خصوص پیش روی اصناف وجود دارد عبارت است از:

- **عدم مشارکت و مداخله مردم و اصناف در سیاست‌گذاری:** به گونه‌ای که پاسخ‌گو نبودن دولت سبب شده است نوعی نگاه خاص در میان سیاست‌گذاران به رابطه میان مردم و دولت شکل گیرد که خود را نه در مقام کارگزار امور مردم که حاکم بر آن‌ها دانسته و در نتیجه نوعی نگاه از بالا به پایین به مردم از جمله، اصناف و مسائل و مشکلاتشان داشته باشند. به همین دلیل است که اصولاً نقش مردم در سیاست‌گذاری کاهش یافته و آن‌ها حضوری فعال در این عرصه ندارند. بنابراین، مشکلی که وجود دارد نگاه از بالا به پایین توسط دادگستری و سازمان تعزیرات نسبت به اتاق اصناف می‌باشد که این خود مشکل‌ساز است و در این حالت به بازار و اصناف به عنوان متخلف نگریسته می‌شود که این نگاه برای ایجاد نقش فعال اصناف نباید وجود داشته باشد و باید تغییر کند، مقصود از وجود نگاه بالا به پایین توسط قوه قضائیه و سازمان تعزیرات نسبت به اصناف این است که باید نگاه تعامل‌گرایانه و همکاری میان آن‌ها وجود داشته باشد نه نگاه تحکمی نسبت به اتاق اصناف، اتاق اصناف بخش خصوصی است و از هیچ نهاد دولتی بودجه یا کمکی دریافت نمی‌کند به همین جهت، نه فقط دادگستری یا تعزیرات بلکه هیچ نهاد دولتی نباید و نمی‌تواند نسبت به اتاق اصناف نگاه تحکمی داشته باشد، اتاق اصناف به عنوان زیر مجموعه کمیسیون‌های نظارت بر نهادهای صنفی انجام وظیفه می‌نماید و چتر نظارتی از سوی این کمیسیون بر روی اتاق اصناف وجود دارد نه نهادهای دیگر، در نتیجه، مجموعه دادگستری و سازمان تعزیرات در صورتی که بخواهند نتیجه بهتری در این فرایند کسب شود می‌بایست نگاه تعاملی به این نهاد داشته باشند.
- یکی دیگر از جلوه‌های سیاست‌گذاری غلط در ایران، راه اندازی درگاه ملی صدور مجوزهای کسب و کار می‌باشد که مهم‌ترین چالشی که برای اصناف در این رابطه به وجود آمده است، عدم توجه به اتاق اصناف و کارکرد ذاتی آن می‌باشد، زیرا در این درگاه، به صرف ایجاد درخواست و بدون توجه به داشتن تخصص خاص در برخی رشته‌ها، مجوز صادر شده و این باعث از بین رفتن مرجعیت رؤسای اتاق اصناف و اتحادیه‌ها است.

۳-۴. چالش‌های اجرایی

در مقام اجرا و در عمل برای اصناف، چالش‌هایی نیز به وجود می‌آید که این موارد شامل:

- **بازبینی در ساختار و شرح وظایف و صلاحیت‌های اصناف:** اولین و حادث‌ترین مشکلی که اصناف در این بین با آن مواجه می‌شوند این است که اصناف برای پیگیری امور خود با شرایطی مواجه می‌شوند که در آن سیاست‌های کلان و روندهای اجرایی مشخص نیست و در نتیجه ضمانت اجرایی نیز برای آن‌ها وجود ندارد. ریشه این مسئله را باید در همان نبود متولی مشخص دانست که سبب می‌شود اصناف برای هر کاری با تعدد دستورات مواجه شوند و عملاً در فرایندهای اداری پیچیده درگیر شوند و در وضعیتی بالاتکلیف به سر برند، بر همین اساس، اصناف می‌بایست تا حدودی صلاحیت داشته باشند که دادخواست بدوی در این نهاد مطرح و همانند شورای حل اختلاف دارای شأن رسیدگی باشد، که این امر مستلزم پیش بینی ساختاری است که قوه قضائیه می‌بایست در این نهاد برقرار نماید برای مثال اگر شخصی شکایتی را نزد اصناف مطرح نماید، ابتدا فرم شکایت را به مراجعه کننده ارائه کرده تا آن را تکمیل نماید و پس از آن وی را به کارشناسی ارجاع داده و در نهایت کارشناس، پرونده را به مقام رسیدگی اتاق اصناف عودت می‌دهد تا در صورتی که صلح و سازش برقرار شد، پرونده مختومه شود در غیر این صورت پرونده به بازرسی و از آن طریق برای رسیدگی به مرجع قضایی صالح ارسال می‌شود و همچنین قوه قضائیه برای رسیدگی بهتر، تخصصی‌تر و سریع‌تر به این اختلافات و دعاوی مطرح شده در اصناف می‌تواند ساختارهای قضایی را در خود اتاق اصناف پیش‌بینی نماید به گونه‌ای که به افرادی از میان هیأت رئیسه اتاق اصناف پایه قضائی اعطا نماید یا با دادن اختیار و صلاحیت به آن‌ها امکان تصمیم‌گیری بدون دخالت مراجع قضایی را میسر سازد. اعضای رسیدگی کننده در اصناف، از ضوابط قضایی بهره‌ای ندارند ولی با توجه به اعتباری که نزد هم صنفان خود دارند می‌توانند به اختلافات و مشکلات پیش‌آمده و مطرح شده در این نهاد پایان دهند و آن‌ها را حل و فصل نمایند لکن اگر مجوز قضایی داشتند، حرف و حکم آن‌ها قدرت بیشتری داشت و می‌توانستند تأثیرگذاری بیشتری داشته باشند بنابراین، مهم‌ترین مشکل اتاق اصناف و اتحادیه‌های صنفی همین موضوع می‌باشد.

اتاق اصناف چونکه بازوی اجرایی ندارد، از یک طرف، هر کسی به این نهاد مراجعه می‌کند توقع دارد که چون طرفش بازار است باید حتماً پیروز باشد و از طرف دیگر، اصناف چونکه زیر مجموعه اتاق اصناف هستند انتظار دارند که توسط این نهاد حمایت شوند و بر همین اساس اتاق اصناف باید تناسبی میان این موضوع برقرار کند که کار دشواری است.

● **حجم زیاد ورودی پرونده‌ها:** یکی از چالش‌های جدی اصناف، عدم تناسب میان پرونده‌های ورودی و نیروی انسانی رسیدگی کننده به آن‌ها می‌باشد که این مهم به دلیل، عدم وجود اعتبارات مالی و غیردولتی بودن این نهاد می‌باشد، چرا که در صورت دولتی بودن این نهاد امکان جذب اعتبارات مالی و نیروی انسانی به شکل سهل‌تری امکان پذیر بود. بر همین اساس، یکی از مشکلات و چالش‌ها در این نهاد، تعداد زیاد پرونده‌ها و کمبود وقت و نیروی انسانی می‌باشد که قوه قضائیه می‌بایست در این راستا با این نهاد تعامل نموده و این چالش را در جهت تأثیرگذاری هر چه بیشتر آن‌ها مرتفع نماید. یکی از مهم‌ترین راهکارهای حل این موضوع که می‌تواند در دستور کار قوه قضائیه قرار گیرد، به کارگیری قضات متخصص در امور مربوط به بازاریان یا استخدام قاضی از میان مجموعه اصناف می‌باشد.

۴-۴. چالش‌های ناشی از عملکرد اصناف

این مسائل و مشکلات به وجود آمده که ناشی از اعمال خود اصناف می‌باشند را می‌توان در چند مورد بیان نمود که شامل:

● **وجود نهاد موازی:** یکی از مشکلات اصناف در ایفای نقش بهتر و مؤثرتر در این رابطه، وجود نهادهای موازی از جمله قانون کارشناسان می‌باشد، نهاد موصوف بدون اینکه اعضای آن تخصص خاصی داشته باشند، به آن‌ها مدرک کارشناس رسمی دادگستری اعطا می‌کند، در حالی که دارای تخصص و اطلاعات کافی و وافی در رابطه با آن حوزه نمی‌باشند. بر همین اساس می‌توان گفت، با توجه به اینکه انجمن‌ها و تشکلهای صنفی برگرفته از همان صنف و همان رسته کاری هستند و اشراف کامل به مسئله دارند خیلی بهتر می‌توانند در آن زمینه بررسی، ارزیابی و نتیجه‌گیری کنند لذا یکی از ایراداتی که در حال حاضر در سیستم قضایی با آن مواجه هستیم مربوط به کارشناسان رسمی دادگستری می‌باشد که صرفاً براساس یک امتحان کتبی و تئوری با به عرصه می‌گذارند و حرفه‌ای و تخصصی نیستند و شناختی نسبت به بازار ندارند. در برخی از زمینه‌ها مدرکی به عنوان کارشناس رسمی دادگستری دریافت می‌کنند و همانطور که گفته شد تخصصی در این زمینه ندارند در نتیجه ضرورت دخالت اصناف در چنین موضوعاتی تخصصی بودن امور می‌باشد به گونه‌ای که فردی می‌تواند به این موضوعات رسیدگی کند که علم و اطلاع کافی از آن داشته باشد.

● **عدم برگزاری دوره‌های آموزشی صلح سازی و صلح آفرینی:** مشکل دیگری که اتاق اصناف با آن مواجه می‌باشد، از یک سو، نبود اعتبار و تمکن مالی برای برگزاری دوره‌های آگاهی بخشی به اعضای اتاق اصناف جهت انجام هر چه بهتر امور مربوط به صلح و سازش میان طرفین اختلاف و همچنین، آگاهی بخشی به احاد جامعه برای مراجعه ابتدایی به اصناف برای حل اختلافات خود است. از سوی دیگر، چالش دیگر، عدم تأمین امکانات رفاهی برای اعضای خود است، تا آن‌ها بتوانند با میل و علاقه بیشتری در جهت انجام رسالت خود در این حوزه اقدام نمایند. چنانکه، برقراری دوره‌های آموزشی توسط قوه قضائیه در جهت آشنایی هر چه بیشتر اعضای اتاق اصناف با فرایند ایجاد صلح و سازش میان طرفین اختلاف بسیار ضروری و حائز اهمیت می‌باشد.

بر همین اساس، از مهم‌ترین مشکلات در رابطه با حل اختلافات میان مراجعین می‌توان به مواردی همچون، عدم برگزاری دوره‌های آموزشی برای اعضای اتاق اصناف، عدم رسیدگی به وضعیت رفاهی اعضای این اتاق، اختلاف سلیقه و ارائه نظرات متفاوت کارشناسی (که تا حدودی ناشی از همان عدم برگزاری دوره‌های آموزشی و آگاهی بخشی می‌باشد)، عدم درک صحیح طرفین از وضعیت متغیر بازار، عدم وجود ضمانت اجرای مناسب و الزام آور برای آرای اتاق اصناف، عدم آگاهی بخشی صحیح به مردم جهت مراجعه ابتدایی به اتاق اصناف برای حل سریع و بدون هزینه زیاد این اختلافات، اشاره نمود.

● **عدم پویایی نقش اصناف در رسیدگی‌ها:** یکی از چالش‌های مهمی که اصناف در مقام حل اختلاف میان مراجعین با آن سروکار دارند این است که به اصناف صرفاً به عنوان یک گزارش‌دهنده صرف نگاه می‌شود و نقش پویا و فعالی برای این نهاد توسط سیستم قضایی، در فرایند رسیدگی در نظر گرفته نمی‌شود، که این موضوع خود می‌تواند دلیلی بر عدم تأثیرگذاری این نهاد به عنوان نهادی صلح محور

و مبتنی بر آموزه‌های عدالت ترمیمی باشد. یک قانون نانوشته در بحث بررسی شکایات برای اعضای اصناف تعریف شده است و آن اینکه، اول، سعی می‌شود چه در اتحادیه و چه در واحد بازرسی، طرفین به نقطه نظر مشترک برسند و دعوی به صلح و سازش منتهی شود، ممکن است اختلاف طرفین عمیق نبوده و دیدگاهشان به هم نزدیک باشد که در این صورت اختلاف آن‌ها به صلح و سازش خاتمه می‌یابد، از طرف دیگر، در صورتی که اجحافی در حق فروشنده نسبت به خریدار صورت گرفته باشد و یا بالعکس، افراد، تا جایی که نسبت به موضع اعضای اصناف حرف شنوی داشته باشند ملزم می‌شوند که بدون اینکه نیاز به ارجاع به محاکم دادگستری باشند در جهت جلب رضایت شاکی اقدام کنند، دوم، پس از طی این مراحل در اتاق اصناف، در صورت عدم حصول سازش و انجام کارشناسی‌های مرتبط در این نهاد، پرونده، جهت رسیدگی به مرجع قضایی صالح ارسال می‌شود چرا که اصناف رأساً قدرت قضایی و اجرایی ندارند و آنچه در حال حاضر وظیفه اتاق اصناف می‌باشد صرفاً گزارش‌دهی می‌باشد که حسب مورد گزارش تخلف یا عدم تراضی و یا پاسخ‌دهی به استعلامات می‌باشد.

به بیان دیگر، اصناف به صورت کلی صلاحیت رسیدگی به حل اختلاف میان مردم و صنوف و کسبه را دارا می‌باشند به گونه‌ای که، ابتدا به ساکن در صورتی که شخصی از صنف یا کسبه‌ای شکایتی داشته باشد ابتدا در اتاق اصناف (که هر کسب و کاری صنف مخصوص به خود را داراست) شکایت نموده و در واحد بازرسی ثبت و سپس به اتحادیه ارجاع و در هیأت مدیره آن بررسی و در صورتی که مشکل حل و صلح و سازش ایجاد شود که پرونده مختومه می‌شود، در غیر این صورت کارشناس مربوطه آن صنف، نظریه کارشناسی خود را به اتاق اصناف و بازرسی آن اعلام و با رسیدگی در واحد بازرسی، در صورتی که به توافق برسند که پرونده مختومه می‌شود، در غیر این صورت پرونده به سازمان تعزیرات حکومتی برای رسیدگی ارجاع می‌شود.

دادگستری، روزانه چندین مورد در رابطه با دعاوی مطرح شده در محاکم را برای انجام برخی امور مرتبط با آن پرونده به اصناف ارجاع می‌دهد به عنوان مثال در خصوص نرخ روز طلا که در دعاوی مربوط به مهریه کاربرد دارد را از اصناف استعلام می‌گیرد یا اینکه در صورتی که فردی، شیشه خانه یا اتومبیل دیگری را تخریب کند، دادگستری ابتدا به ساکن از اتاق اصناف برای ارزش‌گذاری مال تخریب شده استعلام می‌گیرد که بر همین اساس اتاق اصناف آن را به اتحادیه مربوطه برای بررسی موضوع ارجاع می‌دهد و پس از آن به کارشناس برای قیمت‌گذاری، که پس از قیمت‌گذاری جواب استعلام مرجع قضایی به صورت کتبی داده می‌شود در نتیجه، در امور کیفری، اتاق اصناف صرفاً ممکن است در مقام قیمت‌گذاری یک کالای سرقت شده یا تخریب شده صلاحیت داشته باشند و بالاتر از آن صالح نمی‌باشند.

نتیجه‌گیری

نقش و جایگاه جامعه مدنی در سیاست جنایی نقش خطیر و با اهمیتی است به گونه‌ای که وجود چنین مداخله‌ای از طرف جامعه مدنی (در اینجا اصناف) می‌تواند از یک سو، از بار سنگین دستگاه قضایی بکاهد و از سوی دیگر، مانع از ورود افراد به فرایند دادرسی محاکم شده و اختلافات آن‌ها را به صلح و سازش خاتمه دهد، پُر واضح است که ورود و دخالت جامعه مدنی در این خصوص، از جهت احساس مسئولیتی است که آن‌ها از باب مسئولیت اجتماعی (همانند اشخاص حقیقی) بر دوش خود احساس می‌کنند که در نهایت، هدف جامعه مدنی از این دخالت و مشارکت همانا ایجاد فرهنگ صلح و سازش و ختم منازعات به این شکل می‌باشد. مشارکت دادن و سهیم کردن جامعه مدنی در سیاست جنایی در همه نظام‌های حقوقی یکسان نیست و بسته به نوع نظام حقوقی حاکم بر آن و سیاست‌های حاکم بر سطوح قانون‌گذاری، قضایی و اجرایی متفاوت می‌باشد.

ناکارآمدی نظام عدالت کیفری و سیاست‌های حاکم بر آن خود می‌تواند دلیل بسیار مهمی بر دخالت دادن جامعه مدنی در این خصوص باشد. در قوانین موضوعه ایران نیز می‌توان مواردی را یافت که هدف و غرض از وضع آن‌ها، دخالت دادن سازمان‌ها و نهادهای مردم نهادی است که به مثابه جامعه مدنی خاص بوده و می‌توانند در اشاعه فرهنگ صلح و سازش و یاری رساندن به دستگاه قضایی سهیم باشند، از جمله ماده ۸۲ قانون آیین دادرسی کیفری که مقام قضایی می‌تواند در برخی از جرایم طرفین دعوی را برای ایجاد صلح و سازش به اشخاص حقیقی یا حقوقی برای میانجی‌گری ارجاع دهد، که این ماده و مواد مشابه، جلوه‌ای از مشارکت جامعه مدنی

در فرایند دادرسی می‌باشد. ضرورت مشارکت اصناف در سیاست جنایی (به‌عنوان جامعه مدنی خاص)، در قالب سیاست جنایی مشارکتی و براساس الگویی است که قوه قضائیه برای بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای مردمی (جامعوی) و همچنین خروج رسیدگی به اختلافات طرفین از مسیر عدالت کیفری در نظر گرفته است، در نتیجه، اصناف، به‌عنوان یکی از بازوان اجتماعی یاری‌گر قوه قضائیه در مسیر تحقق سیاست جنایی مشارکتی، نقش بسیار مهمی در این خصوص ایفا نموده و قوه قضائیه می‌تواند با توجه به تأثیرگذاری این نهاد اجتماعی، با اعطای اختیارات گسترده‌تر و بیشتر به اصناف در قالب آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌هایی که بر اساس اصل ۱۵۸ قانون اساسی صادر می‌نماید، نقش فعال و پررنگ تری در این فرایند به آن‌ها اعطا نماید.

References

1. Adeli, Mohammad. (2019), Internal and External Issues and Challenges of Professional and Guild Associations in Iran, Center for Empowerment of Governance and Society of Academic Jihad. [In Persian]
2. Alivardinia, Akbar. (2014), Crime Prevention Management in Iran, Strategic and Macro-Policies Quarterly, 2 (8), 37-58. [In Persian]
3. AqeliMoghadam, Mohammadreza, AqeliMoghadam, Alireza. (2020), Strategies for Reducing the Entry of Cases to the Prosecutor's Office and Plea Bargaining, Studies in Political Science, Law and Jurisprudence, 6(2), 189-205. [In Persian]
4. Asghari, Roozbeh, Hajitabar, Hassan, Shakeri, Abolhassan. (2021), Islam's Participatory Criminal Policy Against Economic Crimes, Quarterly Journal of Economic Jurisprudence Studies, 3(4), 1-17, [In Persian]
5. Babaei, Mohammad Ali, Ansari, Ismail. (2011), Analysis of the Costs of Crime, Two Quarterly Scientific Journals of Comparative Law, Mofid University of Qom, 23. [In Persian] doi:https://www.magiran.com/p1095022
6. Babaei, Mohammad Ali, Najibian, Ali. (2011), Challenges of Situational Crime Prevention, Justice Legal Journal, 75(75), 147-172. [In Persian] https://doi.org/10.22106/jlj.2011.11079
7. Beccaria, Cesar. (2001), Treatise on Crimes and Punishments (2nd Ed.). translated: Ardebili M.A, Tehran: Mizan Publishing. [In Persian].
8. Darabi, Shahrddad. (2025), A Model of a Mixed Democratic-Authoritarian Criminal Policy (1rd Ed), Tehran: Mezan Publishing House. [In Persian]
9. Darabi, Shahrddad. (2022), Hybrid Response in International Criminal Policy, Journal of Criminal Law Studies of Razavi University of Islamic Sciences, 19(24), 95-124. [In Persian] Doi: 10.30513/cld.2023.5111.1830
10. Darabi, Shahrddad. (2021), Hybrid Strategy in Comprehensive Democratic and Authoritarian Models of Criminal Policy, Journal of Criminal Law, University of Gilan, 25(1), 53-74. [In Persian] Doi:10.22124/jol.2021.19432.2125
11. Darabi, Shahrddad. (2020), Iran's Hybrid Criminal Policy Against Environmental Crime, Journal of Criminal Law Studies of Razavi University of Islamic Sciences, 17(19). [In Persian] 69-97, Doi: 10.30513/cld.2020.962.1155
12. Darabi, Shahrddad. (2018), Developments in Crime Prevention Strategy in the Democratic Model of Criminal Policy, Quarterly Journal of Judicial Legal Perspectives, 23(83), 55-73. [In Persian]
13. Emari Nooshabadi, Mohammad Salar. (2009), The Role of Civil Society in Crime Prevention, Master's Thesis, Faculty of Law, Shahid Beheshti University. [In Persian]
14. Farhang Farsi Moein. (2003), Tehran: Adena Publishing: New Path Book, Volume 1. [In Persian].
15. Gholamalizadeh, Zohreh, Abdollahi, Ismail. (2013), Criminal Policy of Iran and England in Reducing the Costs of Crime, Encyclopedia of Economic Law, Ferdowsi University of Mashhad, 30(24), 154-168. [In Persian] doi:10.22067/economlaw.2024.83522.1291
16. Ghorchibeigi, Majid. (2019), Situational Prevention of White-Collar Crimes (2rd Ed), Encyclopedia of Economic Criminology, Tehran: Mezan Publishing House. [In Persian]
17. Haji Dehabadi, Mohammad Ali. (2004), Enjoining Right and Forbidding Wrong and Criminal Policy, Journal of Jurisprudence and Law, No.1, 77-108. [In Persian]
18. Hajianpour, Hamid, Tajdari, Zeinab. (2013), The Place of Guilds in the Political, Economic and Social System of Iran from the Safavid Era to the Islamic Revolution, Parseh Quarterly, No.20, 35-62. [In Persian]

19. Hajivand, Amin, Hosseini, Seyed Hossein, Jafari, Abdolreza. (2023), Ensuring Global Coexistence (Right to a Healthy Environment) in the Context of a Mixed Green Criminal Policy, *Journal of Biological Ethics*, 13(38), 1-11. [In Persian] DOI:<https://doi.org/10.22037/bioeth.v13i38.44300>
20. Hosseini, Seyed Hossein, Hajivand, Amin, Sayari, Saber. (2023), Mixed Criminal Policymaking in the Health Sector, *Journal of Health Law*, 1(1), 1-9. [In Persian]
21. Hosseini, Seyed Hossein, Mahmoud Soltani, Tahereh. (2016), Civil Society Participation in Criminal Policy with Emphasis on Iranian Criminal Policy, *Comparative Legal Research of Iran and the International*, 9(32), 179-217. [In Persian]
22. Jalilvand, Mohammad Shahab. (2013), Self-Regulation in Iran; A Reflection on the History and Functions of the Guild System, *Studies in International Political Economy*, 6(2), 355-386. [In Persian] doi: 10.22126/ipes.2023.8443.1518
23. Jamshidi, Alireza. (2015), *Participatory Criminal Policy* (2rd Ed.). Tehran: Mizan Publishing. [In Persian].
24. Jandali, Manon. (2012), *Introduction to Crime Prevention* (3rd Ed.). translated: Ebrahimi. Sh, Tehran: Mizan Publishing. [In Persian].
25. Khoramian, Mohammad Baqer, Javanbakht, Mohammad. (2018), Strategies for Guild Participation in Preventing Robbery of Commercial Places (Case Study of Kashmar County), *Razavi Khorasan Law Enforcement Science*, 89-140. [In Persian]
26. Khosravi, Majid, Khosravi, Milad. (2021), *Law of the Guild System*, 1400, Aylar/Adabestan Publishing. [In Persian]
27. Lazerge, Christian. (2001), *Criminal Policy* (10rd Ed.). Translated: Najafi Abrandabadi. A.H, Tehran; Mizan Publishing. [In Persian].
28. Marty, Delmas. (2003), *Great Systems of Criminal Policy*, Translated: Najafi Abrandabadi. A.H, Tehran: Mizan Publishing. [In Persian].
29. Mansour Abadi, Abbas, Riahi, Javad. (2010), Concept of "Fundamentals" in Legal Research, *Journal of Legal Research in the City of Knowledge*, 11(22), 9-24. [In Persian]
30. Mohammad Nasl, Gholamreza. (2010), Crime Prevention Process, *Tehran University Law Quarterly*, 40(1), 318-333. [In Persian]
31. Nahj al-Balagha, Fayz, Sermon 207. [In Persian].
32. Najafi Abrandabadi, Ali Hossein, Shadmanfar, Mohammad Reza, Dharani, Abdolali. (2008), Reform of the Essence of the Indivisible and the Theory of Restorative Justice, *Humanities Teacher's Quarterly*, 12(3), 193-222. [In Persian]
33. Niazpour, Amir Hossein. (2023), *Crime Prevention* (2rd Ed.). Tehran: Dadgostar Publishing. [In Persian].
34. Nouri Zeinal, Elmira. (2019), A Descriptive and Normative Approach to the Role of Crime Costs in Penal Punishment, *Journal of Criminal Law and Criminology Studies*, Tehran University 49(1). [In Persian] 223-238. doi: 10.22059/jqclcs.2019.73356
35. Rajijan Asli, Mehrdad. (2022), *General Criminology: Content and Development; From Yesterday to Today*, Tehran: Negah Moaser Publishing. [In Persian].
36. Safari, Ali. (2001), Theoretical Foundations of Crime Prevention, *Journal of Legal Research*, 4(33. 34), 267-321.

[In Persian]

37. Sardar Nia, Khalil, Jaheedin Mohammadi, Sasan. (2016), Legal Mechanisms of Guilds' Interaction with the State and the Weak Institutionalization of Guilds in Iran, *Journal of Legal Studies, Shiraz University*, 8(1), 57-83. [In Persian]
38. Sardar Nia, Khalil, Salari Shahr Babaki, Mirza Mehdi. (2019), Analysis of Crime Prevention in Iran with a Focus on Systemic Theory in Political Sciences, *Quarterly Journal of Criminal Law Research*, 7(27), 43-74. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/jclr.2018.20031.1374>
39. Shaidaian, Mehdi, Asgari Marvat, Ali, Vahedi, Muslim. (2019), Participation of NGOs in the Criminal Procedure Process as Social Capital, *Journal of Social Capital Management*, 6(1), 41-58. [In Persian] doi:10.22059/jscm.2019.258534.1612
40. Shia Ali, Ali, Zare, Vahid, Zare, Mojtaba. (2015), The Position of Reactive Participatory Criminal Policy in the Criminal Prosecution Stage in Iranian Law, *Journal of Criminal Law and Criminology Studies, University of Tehran*, 2(4.5), 287-310. [In Persian] doi:JQCLCS-201506-1030(R5)
41. Tahae Nejad, Seyed Alireza. (2002), Prevention of Delinquency and Correction of Delinquents in Iranian Law, Master's Thesis, Faculty of Law, Shahid Beheshti University. [In Persian]
42. Taherian, Milad, Haditabar, Esmaeil. (2019), Transition from Peace-Making Criminology to Peace-Based Criminal Policy, *Criminal Law Teachings of Razavi University of Islamic Sciences*, 16(18), 257-288. [In Persian]
43. Taheri, Mohsen, Aghaei Bajestani, Maryam, Emami, Alireza. (2019), Restrictions Governing the Activities of Guilds in Iranian Law, *Scientific Quarterly of Law and Modern Studies*, 4(2), 2-22. [In Persian] doi:10.30510/psi.2023.391923.4297
44. Vahidi, Abdulmalek, Shaidaian, Mehdi, Mirkhalili, Seyyed Mahmoud. (2021), Quranic Foundations and Manifestations of Participatory Criminal Policy, *Quarterly Journal of Criminal Law Research*, 9(34), 31-61. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/jclr.2021.40376.1880>
45. White, Rob, Haynes, Fiona. (2016), *Crime and Criminolog (7rd Ed.)*. Translator: Ali Salimi, Qom: Hawza and University Research Center. [In Persian].